

MZDY V GLOBÁLNÍM ODĚVNÍM PRŮMYSLU

VÝZVA PRO EVROPSKÝ PARLAMENT

MZDY V GLOBÁLNÍM ODĚVNÍM PRŮMYSLU

Oděvní průmysl v současnosti zaměstnává 15 milionů obyvatel Asie a 4 miliony obyvatel Evropy. Tito lidé vyrábějí většinu oděvů na světě. Přestože je nejvíce oblečení vyrobeno v Asii, řada členských zemí Evropské unie (např. Rumunsko, Bulharsko) a kandidátských zemí (např. Turecko, Makedonie) patří stále k významným producentům.

V roce 2012 činil import oděvů a textilu do EU 90 miliard EUR.¹

Oděvní sektor zajišťuje každoročně evropským módním značkám jako H&M, Zara, adidas, Hugo Boss či Dolce&Gabbana milionové profity. Dynamicky se rozvíjející oděvní odvětví je závislé na levné pracovní síle a většina pracujících dostává mzdy, které jim nepokryjí ani základní lidské potřeby. Například v členských a kandidátských zemích EU jsou mzdy přibližně 2,5 milionů zaměstnanců oděvního sektoru pod hranicí rizika pádu do chudoby².

Výdělek za standardní pracovní dobu pracujícím většinou nestačí ani na odpovídající stravu. Ve snaze vydělat dostatek peněz proto často musí přistoupit na extrémně dlouhé přesčasy, nevyužívají dovolené, ani nárok na nemocenské. Přesto se ani takto nejsou schopni slušně uživit. Běžně žijí bez snadného přístupu k vodě a bez kanalizace. Tragédie v továrním komplexu Rana Plaza v Bangladéši v dubnu 2013 poukazuje na skutečnost, že strach ze ztráty příjmu je u pracujících tak silný, že se nakonec pod nátlakem vrátili do budovy, jejíž havarijní technický stav jen o něco později způsobil její pád a smrt více než 1 100 lidí.

¹ European Apparel and Textile Confederation, Key figures (2012)

² Eurostat: At-risk-of-poverty threshold

UBYTOVÁNÍ NA OKRAJI VÝROBNÍ ZÓNY VE MĚSTĚ PHNOM PENH V KAMBODŽI.

Ubytování zde stojí 20 US dolarů. Soukromá společnost prodává vodu v hlíněných nádobách.

POŽADUJEME, ABY POSLANCI EVROPSKÉHO PARLAMENTU VYUŽILI SVŮJ MANDÁT K PROSAZENÍ DŮSTOJNÉ MZDY PRO PRACUJÍCÍ V ODĚVNÍM PRŮMYSLU

EVROPSKÝ PARLAMENT BY MĚL PODPOROVAT PŘEDEVŠÍM NÁSLEDUJÍCÍ KROKY PRO PROSAZENÍ PRÁVA NA DŮSTOJNOU MZDU

- **PROSAZOVÁNÍ DŮSTOJNÉ MZDY PŘI JEDNÁNÍ DELEGACÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU PRO VZTAHY S PRODUCENTSKÝMI ZEMĚMI (VČETNĚ KANDIDÁTSKÝCH ZEMÍ EU).**
- **STANOVENÍ MINIMÁLNÍ MZDY NA ÚROVNI 60 % MEDIÁNU NÁRODNÍ MZDY (HRANICE RIZIKA PÁDU DO CHUDOBY).**
- **ZAJIŠTĚNÍ KOHERENCE JEDNOTLIVÝCH POLITIK EU S AGENDOU LIDSKÝCH PRÁV A ODPOVĚDNOSTI FIREM V SOULADU S UN GUIDING PRINCIPLES ON BUSINESS AND HUMAN RIGHTS.**
- **ROZŠÍŘENÍ FINANČNÍ PODPORY ORGANIZACÍM ZAMĚŘENÝM NA PODPORU LIDSKÝCH PRÁV A PRÁV PRACUJÍCÍCH V PRODUCENTSKÝCH ZEMÍCH VČETNĚ ČLENSKÝCH A KANDIDÁTSKÝCH ZEMÍ EU. PŘEDEVŠÍM SE JEDNÁ O FINANCOVÁNÍ INFORMAČNÍCH KAMPANÍ PRO PRACUJÍCÍ V ODĚVNÍM PRŮMYSLU V SOUVISLOSTI S JEJICH PRÁVY, VČETNĚ PRÁVA NA DŮSTOJNOU MZDU.**
- **ZAJIŠTĚNÍ PRÁVA NA DŮSTOJNOU MZDU PROSTŘEDNICTVÍM PODPORY JEDNOTLIVÝCH VLÁD PŘI ZAVÁDĚNÍ ZÁKONEM STANOVENÉ MINIMÁLNÍ MZDY, A TO I V RÁMCI ČLENSKÝCH A KANDIDÁTSKÝCH ZEMÍ EU.**
- **POSÍLENÍ PRÁVA EVROPSKÝCH SPOTŘEBITELŮ NA DOSTATEČNÉ INFORMACE TÝKAJÍCÍ SE PRACOVNÍCH PODMÍNEK, ZA KTERÝCH JSOU ODĚVY VYRÁBĚNY. DŮRAZ MUSÍ BÝT KLADEN NA DODRŽOVÁNÍ LIDSKÝCH A SOCIÁLNÍCH PRÁV, VČETNĚ PRÁVA NA DŮSTOJNOU MZDU, A TRANSPARENTNOST DODAVATELSKÉHO ŘETĚZCE.**

CO JE TO DŮSTOJNÁ MZDA

DŮSTOJNÁ MZDA (living wage) je příjem za běžnou pracovní dobu, tedy max. 48 hodin za týden. Tento příjem musí pracujícím a jejich rodinám poskytovat dostatek finančních prostředků potřebných k naplnění základních životních potřeb, což zahrnuje kvalitní stravu, bydlení, ošacení, dopravu, zdravotní péči a vzdělání, a zároveň zajistit drobné úspory pro případ neočekávaných okolností, a umožnit jim žít důstojným životem.

Více informací naleznete v [infolistu o důstojné mzdě](#), který vydala organizace NaZemi.

KAMBODŽSKÉ DĚLNICE PŘI PŘESTÁVCE NA OBĚD.

Některé z nich přinášejí z domu potraviny a dělají se s ostatními. Mnohé pokrmy jsou vyrobené ze zkažené zeleniny s velmi nízkou nutriční hodnotou.

TYPICKÉ UBYTOVÁNÍ KAMBODŽSKÝCH DĚLNIC.

V této místnosti žije dlouhodobě sedm dělnic.

MZDA, ZE KTERÉ SE DÁ UŽIVIT, JE LIDSKÝM PRÁVEM

Práva na důstojnou mzdu je ukotveno ve Všeobecné deklaraci lidských práv³, v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech⁴ i v dalších dokumentech, jako jsou například Ústava Mezinárodní organizace práce (1919), Preambule Filadelfské deklarace (Mezinárodní konference práce 1944), Deklarace Mezinárodní organizace práce o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci (2008) a Evropská sociální charta (1961).

Charta Společenství o základních sociálních právech pracujících, která byla podepsána v roce 1989 ve Štrasburku, obsahuje pravidlo, že každé zaměstnání musí být spravedlivě odměněno. Podle konkrétní situace v každé zemi by proto zaměstnancům měla být garantována spravedlivá odměna za práci. V tomto kontextu znamená spravedlivá odměna dostatečné množství prostředků, které zajistí pracujícím důstojný životní standard. Revidovaná Evropská sociální charta z roku 1996 také obsahuje v článku 4 ustanovení o spravedlivé odměně: „Všichni pracovníci mají právo na spravedlivou odměnu, která zajistí jim a jejich rodinám slušnou životní úroveň.“⁵ Podobná ustanovení jsou zároveň i součástí ústavních pořádků jednotlivých zemí EU.

Lisabonská smlouva, článek 3, odstavec 5, který souvisí se vztahy Evropské unie s okolním světem, zmiňuje povinnost EU přispět k: „...udržitelnému rozvoji této planety, k solidaritě a vzájemné úctě mezi národy, volnému a spravedlivému obchodování, vymýcení chudoby, ochraně lidských práv.“⁶

Rada pro lidská práva při OSN schválila v roce 2011 jednomyslně dokument UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs)⁷, který jasně konkretizuje role a odpovědnost byznysu a států v souvislosti s lidskými právy. Součástí odpovědnosti byznysu je i nutnost vyvarovat se porušování lidských práv v dodavatelských řetězcích. Evropská unie se zavázala, že UNGPs podpoří a přispěje k jeho implementaci. Na základě zmíněných principů připravuje řada členských zemí národní plány týkající se problematiky byznysu a lidských práv⁸.

Samotná Evropská unie si rovněž stanovila cíle, které se týkají této problematiky, konkrétně v dokumentu *Důstojný život pro všechny: skoncovat s chudobou a umožnit světu udržitelnou budoucnost*⁹. Dokument *Globální partnerství pro odstranění chudoby a transformace ekonomiky k udržitelnému rozvoji*¹⁰, který z pověření generálního tajemníka OSN připravil tým významných osobností z celého světa, tyto cíle v rámci doporučení pro rozvojovou agendu po roce 2015 dále prohlubuje a například jasně uvádí: „Prioritou musí být vytvoření prospěšných a důstojných pracovních příležitostí a zabezpečit životy tak, aby se rozvoj stal inkluzivním a omezil chudobu a nerovnost.“

³ Všeobecná deklarace lidských práv (1948), článek 23, odstavec 3

⁴ Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1966), článek 7(a)

⁵ Revidovaná Evropská sociální charta (1996), článek 4

⁶ Konsolidované znění smlouvy o Evropské unii (2010)

⁷ UN Guiding Principles on Business and Human Rights (2011)

⁸ Evropská komise: Byznys a lidská práva

⁹ A Decent Life for All: Ending poverty and giving the world a better future (2013)

¹⁰ A New Global Partnership: Eradicate Poverty and Transform economies through Sustainable Development (2013)

SOUČASNÁ VÝŠE MEZD A DŮSTOJNÁ MZDA V ASII

ZEMĚ	ZÁKONEM STANOVENÁ MINIMÁLNÍ MZDA V NÁRODNÍ MĚNĚ *	ZÁKONEM STANOVENÁ MINIMÁLNÍ MZDA V EURO **	DŮSTOJNÁ MZDA V NÁRODNÍ MĚNĚ	PROCENTUÁLNÍ PODÍL MINIMÁLNÍ MZDY ZE MZDY DŮSTOJNÉ
BANGLADÉŠ	5,300 taka	50 Euro	25,687 taka	21 %
KAMBODŽA ***	399,503 rielů	73 Euro	1,582,668 rielů	25 %
ČÍNA	1,270 jenů	150 Euro	3,132 jenů	41 %
INDIE ***	4,370 rupií	53 Euro	16,240 rupií	27 %
INDONÉSIE ***	1,356,780 rupií	87 Euro	4,048,226 rupií	34 %
MALAJSIE	885 ringitů	197 Euro	1,566 ringitů	57 %
SRÍ LANKA ***	8,890 rupií	50 Euro	46,168 rupií	19 %

* V zemích, kde se minimální mzda v jednotlivých regionech liší, je použit průměr mzdy významných výrobních regionů, který reprezentuje národní minimální mzdu za měsíc.

** Směnný kurz www.xe.com z 28. 3. 2014

*** Výše důstojné mzdy je vypočítána na základě kritérií Asia Floor Wage Alliance (Aliance odborových sdružení a dalších skupin pracujících, jež se dlouhodobě věnuje kalkulaci důstojné mzdy, která při kalkulaci vychází z pravidelného výzkumu spotřebního koše).

*** Země, kde je při kalkulaci mezd nastartován proces potřebný k podpoře kritérií Asia Floor Wage Alliance.

MZDY VE VÝCHODNÍ EVROPĚ

ZEMĚ	ZÁKONEM STANOVENÁ MINIMÁLNÍ MZDA V EURO **	60 % PRŮMĚRNÉ MZDY V ZEMI	ODHAD DŮSTOJNÉ MZDY **	PROCENTUÁLNÍ PODÍL MINIMÁLNÍ MZDY ZE MZDY DŮSTOJNÉ
BOSNA A HERCEGOVINA	189 Euro	260 Euro	1,022 Euro	25 %
BULHARSKO	139 Euro	245 Euro	767 Euro	14 %
CHORVATSKO	308 Euro	435 Euro	862 Euro	37 %
GRUZIE	-	196 Euro	518 Euro	10 %
MAKEDONIE	111 Euro	208 Euro	790 Euro	14 %
MOLDÁVIE	71 Euro	122 Euro	378 Euro	19 %
RUMUNSKO	133 Euro	218 Euro	710 Euro	19 %
SLOVENSKO	292 Euro	406 Euro	1,360 Euro	21 %
TURECKO	252 Euro	401 Euro	890 Euro	28 %
UKRAJINA	80 Euro	167 Euro	553 Euro	14 %

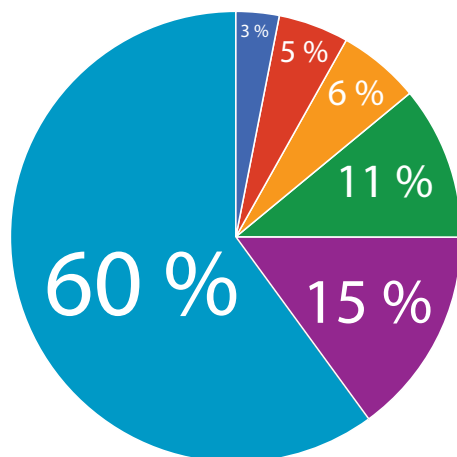
* Směnný kurz www.oanda.com z 1. 2. 2014, zákonem stanovená minimální mzda k 1. 5. 2013

** Odhady na základě rozhovorů s pracujícími v zemích, kde proběhl výzkum zaměřený na důstojnou mzdu v oděvním průmyslu. Zveřejnění výzkumu je plánováno na 10. 6. 2014.

KOLIK KDO DOSTANE Z CENY VYROBENÝCH ODĚVŮ

Graf znázorňuje typické rozložení ceny trička vyrobeného v Asii a prodaného v Evropě.

Lze říci, že zaměstnancům oděvních továren připadne z konečné ceny oděvů, kterou zaplatí evropský spotřebitel v obchodě, pouze 0,5 až 3 %¹¹.

- 3 % Mzdy zaměstnanců
- 5 % Náklady na dopravu a cla
- 6 % Režijní náklady továren
- 11 % Materiál
- 15 % Náklady a profit oděvních značek
- 60 % Náklady, daně a profit prodejců

¹¹ NorWatch: Mektige merkeklær-Leverandørkjedens jerngrep (2004); Fair Wage Foundation: Climbing the Ladder to Living Wages (2012), University of Northumbria Research Conference: Costing a Living Wage in the Global Apparel Industry

KAMBODŽSKÁ DĚLNICE SE SVÝM DÍTĚTEM

Výzvu „Mzdy v oděvním globálním průmyslu“ adresovala kandidátům do Evropského parlamentu nevládní nezisková organizace NaZemi, a to v rámci dlouhodobé iniciativy Ušili to nás!, jejíž součástí je kampaň Za důstojnou mzdu.

Kontaktní informace:

Petr Mareš | +420 774 457 377 | petr.mares@nazemi.cz

Nevládní nezisková organizace NaZemi se zaměřuje na propojenost našeho spotřebního chování s problémy v tzv. rozvojových zemích a motivuje jednotlivce, firmy i státy přijmout za tyto problémy odpovědnost. Prosazuje globální rozvojové vzdělávání do škol i mimo ně, zasazuje se o odpovědnost firem v oblasti jejich dodavatelského řetězce a propaguje fair trade jako účinnou podporu chudým pěstitelům a řemeslníkům ze zemí globálního Jihu.

www.nazemi.cz

Cílem kampaně Ušili to na nás! je zlepšení pracovních i životních podmínek pracujících v zemích globálního Jihu, ze kterých pochází většina našeho oblečení. Vedle informování veřejnosti kampaň usiluje i o změnu přístupu oděvních společností.

www.usilitonanas.cz

Tento dokument byl vytvořen s finanční podporou Evropské unie a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Obsah dokumentu je zcela na odpovědnosti NaZemi a jako takový nemůže být považován za stanovisko Evropské unie.

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ